

HÁY JÁNOS

A gyerek

(RÉSZLET A REGÉNYBŐL)

Az esküvő után a gyerek mondta otthon az asszonynak, éppen a konyhában voltak, és ebédet főzött az új nőnek és a fiának, hogy megpróbálják külön. Az asszony hátat fordított a gázsparheltnek, az arca nyirkos volt, az ebéd gőzétől. Nem jó nektek itt, kérdezte, a gyerek meg mondta, hogy jó, de egy új családnak külön kell és az új nő bólogatott, hogy külön, hisz ezt már jó ideje megbeszélték a gyerekekkel, csak az alkalmas pillanatot várták, hogy bejelentsék, s ez a pillanat épp annak tűnt, vagy hát nem lehet számon kérni, hogy mért nem más pillanatban hangzott el ez a bejelentés, mikor épp ebben hangzott el, miért is vonnánk kétségbe, hogy ez volt az alkalmas pillanat. Jó, mondta az asszony, de azt gondolta, nem jó, csak tudta, hogy ilyenkor azt kell mondani, hogy jó, mert ismert olyankat, aki ellenálltak és végérvényesen elvesztették a gyerekeiket, nemhogy velük nem maradtak, hanem még a faluban sem, volt, aki még az országot is elhagyta, s évi két üdvözlőlap maradt belőle: Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet, vagy Üdvözlötünket küldjük, s itt egy nyaralóhely megjelölése volt. Jó, mondta a nemjó hangsúlyával, s hogy ebéd után előkotorják azokat a takarékleveleket, amiket még az apa rakott be a postán, hogy a gyerek majdani budapesti lakásvásárlásához hozzá tudjon járulni. Hogy ne mondják azok a pestiek, a gyerek elképzelt pesti feleségének a szülei, az új, a gyerek házassága révén szerzett rokonok, hogy ők tették lehetővé az ő gyerekének a fővárosi lakhatást. Hogy utána az a gyerek egész életén át lekötelezettnek érezze magát, ahogyan vele is volt, mikor a felesége apjának házába költözött. Hát nem, az ő gyerekének más élete lesz. Nem kell neki minden vasárnapi ebédnél, ami az efféle budapesti családoknál tulajdonképpen kötelező, a szülők itt kötelezik a gyermekeiket arra, hogy a szülőkhöz való tartozást megvallják. Olyan ez náluk, mint egy vallási szertartás, egy mise, amikor el kell mondani a családi hiszekegyet, a hiszek egy családbant, aztán az anya prédikációt tart a gyerekei sorsáról, utána a felajánlásairól beszél, az ebéden túl, ami persze már önmagában is egy adomány a gyerekeknek, s hogy milyen jó dolgokat eszelt ki számukra. A kapcsolatrendszerét és a pénzét hogyan tudja a gyerekei boldogulására fordítani, amennyiben a gyerekek továbbra is hálásnak mutatkoznak. Befizeti őket például egy tuniszi útra, lászt-minit, mert nekik úgysem lesz annyi pénzük, hogy ezt megtegyék. És akkor

térdre ereszkednek ott az ebédlőasztalnál a gyermekek, az anya megszólal: családunk teste, és a gyerekek akkor elfogyasztják az ebédet. Néha egyszínalatti ez az étkezés, hisz az asszony valójában utált főzni, s az étkezéseket csak a hatalomgyakorlás miatt tartotta meg, ha tehetette, a levest elkerülte, néha azonban mégis volt, hogy komplett legyen az ebéd, vagy mert a második pl. császármorzsa volt, ami nem tekinthető igazi fogásnak, szóval az efféle kiegészüljön valami tartalommal.

Nem, mondta a gyerek apja, én összeszedem annak a lakásnak a felét, majd én fogom kifizetni és elismervényt is fogok kérni az eladótól, ha elfelejtenék, mert olyanok a pestiek, mindent elfelejtenek, nem emlékeznek rá, hogy mit kaptak a vidéki rokontól, csak arra, hogy kaptak egy kapcsolatrendszerrel nem rendelkező, egy az ő világukba nem asszimilálható rokonsággal bíró férjet a lányukhoz. Azt rögtön elfelejtik, hogy volt ott pénz is a gyerek mellett, és ha az nem lett volna, akkor azok a pesti rokonok, akik különben budaiak voltak, de ott a faluban mégis csak pestiekként említették őket, nem lettek volna képesek megvenni nem egy lakást, de még egy kutyaólat sem.

Ezeket a papírokat keresték most elő, s ebből vettek egy kis házat, mert itt vidéken a pesti lakás fele is elég volt egy ház megvásárlásához. Hisz volt ez a nagy különbség, ami miatt tulajdonképpen nem vetődhetett volna fel, hogy a gyerek akár önállóan vagy egy nincstelen feleség kíséretében, amilyen a lány volt, fölköltözzön Pestre, mert egy fél lakásban nem lehet ellakni. A röghözkötöttségnek ez egy korszerű módszere volt, ami valójában nem csak a gyereket sújtotta, hanem számtalan budapestit is, ha azt vették volna a fejükbe, hogy például Londonba vagy New Yorkba költöznek. Mert ezekben a városokban az ő lakásuk értéke sem hozhatott volna tán még egy felet sem, szar helyen sem, ahol csak néger meg arabok élnek, akiknek másságát egy civilizált európai csak akkor tudja becsülni, ha nem jönnek le a tévéképernyőről. A pénz tehát, ami ott fél lakásra alig, az itt, ezen a budapestkörnyéki településen elég volt egy egész házhoz, két szoba veranda, konyha, mellékhelyiségek és persze udvar, ahol lehetne tyúkokat is, de jobb a fű, ami épp volt, nem messzire a gyerek szüleinek, helyesebben nagyszüleinek házától, de mégis függetlenül attól.

Ahogy a lakás megvolt, hamarosan gömbölyödni kezdett a lánynak, aki persze ez esetben most már papírforma szerint is asszony volt, a hasa. Látták ezt bent a többi nők az iskolában, és mondták, hogy jaj, ez nagy változást fog hozni az ő életében, mert egy nő mégiscsak azért nő, hogy gyereket szüljön, így teljesíti be a rászánt feladatokat. Efféléket mondtak, s csak amikor a lány hazament, korán, mert hol hányinger kerülgette, hol meg szédült, szóval egyelőre ennek a nemes feladatnak a rossz oldalát élte meg. Akkor, mikor a lány a rosszullettől úzva kitette a lábát az iskolából, mondták azt, hogy szegény csaj, így nevezték, mert szerettek magukról és egymásról úgy beszélni, mint csajokról, holott az életkoruk és a testalkatuk egyáltalán nem indokolta, szegény csaj, mondták, a gyerek is olyan

lesz, mint az apja. Az rettenetes, annyira ronda gyerek! Miképpen tud egy anya viszonyulni egy ilyenhez. Mégis az én fiam ezt mondogatja mindennap, s közben meg arra gondol, hogy bárcsak ne volna az én fiam, hanem lenne másé, az enyém meg egy másik gyerek lenne.

A faluban nagyon számolgattak, hogy most hogyan is van ez a születés, mikor már megszületett a gyerek. Hat és fél hónapra, na nehogymár koraszülés legyen, amikor három kiló harminc volt és ötvenhárom centi. Nehogymár, ha hat hónapra születik, akkor még két kiló sincsen és ott tartják, beteszik az inkubátorba, mint a csirkéket a keltetőgép alá, aztán vagy megússza az idő előtti bevetést vagy történik vele valami visszafordíthatatlan például megvakul abban a műnyafényben. Végül arra a következtetésre jutottak, hogy a lány tulajdonképpen jutalom fejében, hogy pedagógusnapon, amikor szokás volt, a gyerek, mint igazgató, neki több pénzt adjon. Ilyen egyszerű magyarázata van a történetnek, ezért jött össze a főnökével, és megesett a dolog. Mert az biztos, hogy saját akaratból semmiképpen sem akarhatott ehhez a gyerekekhez menni. Szép is volt, meg nem az a típus, aki egy ilyen küllem mellett, amilyen a gyerek, akar egy életen át tartózkodni, esetleg bosszúból, hogy megleckéztesse a vállalkozót, s rajta keresztül az összes férfit, aki jobban néz ki a gyereknél, szóval a többséget, vagy karitatív okokból, mert megsajnálta a gyereket ezért a küllemért. Hát ilyenért semmiképpen. Csak az képzelhető el, hogy előnyökért adta oda magát, s aztán baj lett, mert a gyerekek nem volt nagy gyakorlata ebben a vigyázásban. Vagy éppen az volt, hogy amikor ez a dolog összejött, akkor már nem volt nála óvszer. Vidéken nincsenek ilyen automaták például a művelődési ház végéjébe, hogy kiszaladt volna, hogy, na, várjál meg hozok egy olyan dolgot. Meg ha lett volna, akkor sem lehetett volna megoldani. Az egész művház azt leste volna, hogy ő átszalad a suliból, mert a művház épp sréviz szemben volt az iskolával, be a végébe. S mért menne épp oda hűgözni? Az iskola is tele van véccékkel. Mindenki tudná, hiába rejtené el a kis csomagocskát kijövet a zsebébe, mindenki tudná, hogy ő most éppen baszni készül. Páran még oda is szólnának, hogy mi van gyerek baszni mész?

Szóval nem volt, de hiába is lett volna ilyen automata, ezért aztán a lánynak azt mondta, hogy tud ő vigyázni, hogy ismeri ezt a módszert, és semmi baj nem lesz. De nem tudott. A hirtelen esemény, ami váratlan is volt, meg kicsit más, mint amikor ahhoz az özvegyasszonyhoz ment, mert ez egy fiatal és jó illatú lány volt, úgyhogy teljesen megfélekedett az akaraterőről, ami kellett volna ahhoz, hogy még időben elhagyja a lány testét. Érezte, most pont a határig jutott, de mégsem kifelé mozdult, hanem befelé, s mire annyira észhez tért, hogy tudta, mit kell cselekedni, már rég késő lett.

Nahát, pont így esett teherbe a lány, mondogatták a faluban, s ezért volt az egész házasság. Mondhatni az új gyermek bűnben fogant, s erre a bűnre épült rá kettejük kapcsolata. Nincs ennek jövője, ilyen alapokon, hát nem igaz, mondogatták, hisz egész életük másról sem szólt, mint megtalálják azt, hogy az ő éle-

tüknek mi az a jellegzetessége, sajátossága, amivel különb más életénél. Hogy miért lehet az, hogy ők azzal az emberrel például le tudták élni az eddigi életüket, akivel leélték, holott semmi nem indokolja, legfeljebb, ha az embernek az a mániája, hogy az életét próbatételként fogja föl. Hogy például sikerül-e azzal a férfival, aki a házasság után pár évre elhízik, hetente legfeljebb egyszer borotválkozik, fogat soha nem mos, a lehelete olyan, mint a mocsárgáz, és mindenéből ömlik a trágyaszag, mert az állatok után valójában hiába is mos kezét, beleivódik ez a szag a bőrébe. És ez az ember néha, amikor nem annyira részeg, hogy nem is tudja, hol van, hogy azt se, hogy van neki felesége, vagy csak tehene, és most ott fekszik az istállóban, azt gondolja, a tehénszarnak a szagában, amit ő különben jó szagnak érzett. Amikor nem ennyire részegek, akkor ez a férfi rámászik az asszonyra, az asszony pedig a már említett próbatétel részeként tűri, hogy a férfi a dolgát elvégezze az ő testének felhasználásával. Ezt tanítja a lányának is, hogy nem kell félni, pár évig sokszor akar, de addig még jó is vele, aztán csak kevésszer, azt meg nem érdemes eltiltani, mert csak meghülyül tőle. Meg az se jó, ha valaki azt hazudja, hogy akkor megvolt a dolog, amikor épp a férfi olyan részeg volt, hogy nem emlékszik, mert a test megmutatja magát, azt nem lehet becsapni. Adni kell, amit akar, aztán békesség van. Akkor azt hiszi a hülye – így nevezte a férfit –, hogy valaki. Ja, igen, mert még van utána az a feladat is, hogy úgy kell csinálni, hogy neked is jó volt, magyarázta a lánynak, ahogyan neki is az anyja, mert csak akkor érzi magát valakinek. Amúgy mindegy, mit érez, mert egy senki. Szóval örökösen azokat az erkölcsi alapokat, s csak rájuk jellemző sajátosságokat kutatják, amiért például egy ilyen férfivel való kapcsolatot elviselik egy életen át. S hogy ez miért különb, ez az élet, mint másé, többek közt a gyereké, ami ebből a szempontból már most látszik, hogy össze fog omlni.

A gyerek házasságát valóban az az esemény alapozta meg, amiről a faluban beszéltek, talán kitalálták, vagy valaki aki éppen ott takarított a folyosón, például a takarítónő, s hallotta, amikor a lány azt mondja, hogy vigyázz, a gyerek meg, hogy fogok, meg nincs nálam óvszer, a kultúrházban meg nincs óvszerautomata, de ha lenne, akkor sem lenne jó, mert mindenki látná, hogy mért megyek oda, nem kell izgulni, majd vigyázok. És a takarítónő azt is hallotta, mikor a gyerek mondta a lánynak, hogy bocs, de elkéstem, ne haragudj. Nem lesz belőle baj, sokszor kéne ahhoz, hogy baj legyen. Egy alkalom az csak egy. Van ilyen arányszám, hogy hány szeretkezésből, hány az, ami ilyen eredménnyel jár, ezt még bioszból is tanultuk, magyarázta a lányt nyugtatandó a gyerek. Az igaz, ha pont az az egy történik meg, ezt már nem mondta, ami eredménnyel jár, akkor az arány százszázalékos arra az alkalomra nézve. És itt épp ez történt, hogy a tízből kettő arány csak úgy tudott volna kijönni, ha ez után az alkalom után is még szeretkeznek, s akkor azok már eredménytelenek lettek volna, de ez pont eredményes volt.

Mindez nem azt jelenti, hogy az ő házasságuk a lány előrejutási vágyára, jutalom iránti igényére alapult volna. Mert az történetesen, ha ismerik a lányt, tudták volna, hogy nem számít. Ugyanakkor azt sem lehet mondani, hogy attól, hogy nem arra alapult, már bizonyítja, hogy egy őszinte érzelmre alapult, mert mint ismert a lány élete, ez a kapcsolat a bosszúra épült, hogy ő most megmutatja a gatyagyárosnak, hogy nem fogja szétszarni az életét. Hogy létrehoz egy családot, még hozzá egy iskolaigazgatóval, aki ebben a relációban, negatív külső adottságai ellenére is valaki.

*

A gyereket Gabikának nevezték az apja és a nagyapja és a dédapja után. Nem feltétlenül azért, mert épp azt a nevet akarták adni, amely nevet ezek az ősök viseltek, hanem azért mert pont egy másik nevet akartak adni. A lány mondta, hogy ő megszakítja ezt a sort, amit a gyerek követett emlékezet szerint harmadikként, de ha lettek volna írásos dokumentumok, vagy valaki bement volna a paphoz, hogy megnézze az anyakönyveket, lehet, hogy már évszázadok óta. Ő ezzel leszámol, mondta, és ennek a gyerekek más nevet ad, azt, hogy Gabika. A lány kicsit arra is gondolt, hogy ezzel valami új kezdődik a világban. Hogy az ő élete, ami ezzel a gyerekekkel meghosszabbodott, s előreláthatólag a végtelenségig fog tartani, hogy ez az élet, ami az övé, az most a kezdete valaminek, egyszerűen mondva az időnek. Ha a múlt jut eszébe, például az az apa, aki nem bírta a családot tartani, s idő előtt kidőlt a sorból, ez a múlt csak afféle készülődésnek tűnt a szemében, ami csak azért volt, hogy az igazi dolog létrejöhessen, az ő személyében indított idő. Az egész tényleg csak olyan, mint a Jézushoz képest a zsidók története, csak azért van elmondva az a sok minden, az a rengeteg zűrzavaros esemény, hogy végre meglegyen az igazi, aki az egész világot visszahelyezi az életébe, amin kívül kószáltak ezideig, nem csak a pogányok, akik persze hogy, a pogányok, azok főleg, de a zsidók is. Szóval ez a névadás jelezte, hogy innétől ő mondja meg, hogy mi lesz, hisz innétől az élet csak felőle, s az időt meghosszabbító gyerekek felől értelmezhető.

A gyerek anyja ugyan kicsit haragudott, mert szerette volna, ha az ő férjének a gyerek apjának emléke tovább él a gyerek gyerekének nevében, de végül bele-törődött. Arra gondolt, hogy majd magában úgy hívja, az elhalálozott férj nevében, akivel valójában kezdődött a vérvonat, bár erről a lány semmit nem tud, hisz ő csak úgy belekeveredett ebbe a történetbe, véletlenül, szükséges, vagy inkább elkerülhetetlen rosszként, hisz nélküle, helyesebben egy ilyen komponens nélkül nem folytatható az apa által megindított idő, és az anyának titkon majd ezen a néven jelenik meg a gyerekek a gyereke, s ha arra gondol, hogy Gabika, akkor olyan lesz, mintha egy idegenre gondolna, de ha arra gondol, és most itt a gyerek apjának és egyben a gyerekek a nevére is gondolt, tehát ha arra a névre gondol, na akkor fog ez az utód megjelenni. Aztán még azt is elhatározta, hogy majd egyszer, mikor ez a kisgyerek felnő, odahívja magához, néha úgy gondolta romanti-

kusan, hogy a halálos ágyához, ahol az emberek – szokás szerint – megbánják legrémeőbb bűneiket, s elárulják a legféltebb titkaikat. Például, hogy egész életükön át volt egy titkos bankszámlájuk, szeretőjük, vagy hogy van egy plusz gyerekük egy másik városban. S az a gyerek erről nem is tud, hanem csak azt hiszi, hogy neki nincs is apja. Mikor kicsi volt, arra gondolt, az ő anyja olyan, mint egy bibliai asszony, aki szeplőtlen fogantatott, csak később gondolta azt, hogy egy rohadt ribanc, aki bárkivel ágyba bújt, és azért nincs neki apja, mert az anyja nem tudott egy emberre rámutatni, hogy ő az az ember, sokra meg nem lehetett. Holott a valóság az volt, hogy ez a férfi ott dolgozott, abban a városban, egy építkezésen talán, s ott ismerkedett meg ezzel a fiatal nővel, aki az anyagbeszerzésnél dolgozott, véletlenül, mert nem vették föl az egyetemre, s a szülei azt mondták, neked dolgoznod kell, mert ha nem tanulsz, akkor mi nem tartunk el, s érettségivel oda lehetett elhelyezkedni, s ezt követően meg már nem is álmodozhatott az egyetemről, mert a korábbi tudása is lezüllött. Tavasszal már be sem adta a jelentkezési lapot, felesleges lett volna.

Ennek a véletlennek köszönhetően maradt ott az anyagbeszerzésnél, mint diszpécser. Mindennap találkozott a dolgozókkal, akik jöttek, hogy mire van szükségük arra a napra. A férfi is közéjük tartozott. Már három hete távol volt a feleségétől, igaz, hazament hétvégén, de az nagyon kevésnek bizonyult, nem is tudta eldönteni, hogy érzelmileg, vagy testileg, mert nem tudta megkülönböztetni, mindenesetre nagyon vágyott erre a lányra, bizonyára másra is vágyott volna, de más nem volt ott, csak ő. Semmiképpen sem akarta elszalasztani, hisz egyéb lehetőség közel s távol nem mutatkozott, ezért aztán minden különösebb megfontolás nélkül ösztönből letagadta a családját.

A lány örült, hogy végre egy rendes ember, akivel összekötheti az életét. El is tervezték a jövőt, mire vártak volna, hisz adva volt minden a dolgozóhoz, a gyerekek számát, és a házukat. A férfinak nem volt fantáziája egyébként, és nem is volt szüksége rá, mert csak elmondta, hogy mi van otthon, leírta a saját gyerekeit, hogy olyanok lesznek az ő leszármazottaik, és a házukat, a felesége ruházatát, hogy olyat fog venni a lánynak. A lány gond nélkül adta oda magát, mert részben megbizonyosodott az őszinte szándékról, ami persze ebből a szempontból nem, csak a megszerzés szempontjából volt őszinte szándék, részben pedig fiatal volt, és az ő teste sem aludt.

Aztán a férfi eltűnt, lezárult az az építkezés, a lánynak pedig kimaradt először, ezt még nem vette komolyan, de a másodiknál már pánikba esett, főleg, hogy a férfi nem hallatott magáról. Az orvos meg is állapította, s ő akkor elhatározta, hogy megkeresi a férfit, de csak a buszmegállóig jutott. Megkérdezte, hogy hol lakik, és ott mondták a helyet, hogy forduljon a boltnál jobbra és azon az úton, ami különben a vágóhíd felé tart, ezért hívják vágóhíd utcának, de most valami más a neve, de azt senki nem tudja, esetleg Dózsagyörgy vagy ilyesmi. De amúgy sem lehet eltéveszteni, nincs ott más utca a bolt után, ez nem egy bonyolult tele-

pülés, és azon az utcán van a – számolt a helyi lakos –, a patak hídján a harmadik ház balra. Na az ott annak a férfinak a háza, de most csak a felesége van otthon. A férfi a mávnál dolgozik, nemrég találta ezt a munkát, mert korábban rossz volt, hogy építkezésekre járt, s alig tudott itthon lenni, a gyerekeknek is hiányzott, s az asszonynak is persze, és most épp szolgálatban van. Mire a lány, hogy ő nem azt keresi, akinek felesége van, hanem azt, akinek nincs. Olyan itt ezen a néven és megismételték a teherbe esett lány által mondott nevet, nem található, mondták a buszmegállóban. Csak olyan, akinek felesége van és két gyereke. Mikor a lány, aki két és fél hónapos magzatot hordott magában, részletezte a küllemét, hogy úgy néz-e ki, s a helyi lakos mondta, hogy úgy, akkor rájött, hogy igen, az a férfi az. Elveresedett ott, és mikor kérdezték, hogy miért keresi, mondta, hogy csak véletlenül. Itt kellett átszállnia és gondolta, hogy megkérdezi, nem tudna-e találkozni vele, mert osztálytársak voltak a gimnáziumban, de mindegy megy tovább és felszállt az éppen érkező buszra, hogy messzire hagyja ezt a falut, ezt a buszmegállót, az ő életnyi szégyenének helyszínét.

Gondolta megtartja a gyereket, ha egyedül, hát egyedül, esetleg kerül valaki, akivel együtt. Aki elvállalja a más kölkét, s megérti az ő botlásának okát, mondjuk úgy a tragédiáját, amit éppen ez a megértő társ tudna orvosolni. Megtartotta a gyereket, s végül néhány próbálkozás után megértő társ nélkül nevelte fel.

Amikor a gyerek, talán tizenhat volt akkor, a szemére vetette ezt az apadolgot, nem tudott mit mondani, nem volt felkészülve arra, hogy ezt számon kéri az a fiú, akinek odaadta az életét. A fiú mondta, hogy én azt nem kértem, ne játszd előttem a mártírt, azért tetted, mert ez volt neked a jó, és eszedbe se jutott, hogy nekem mi a jó, hogy egyáltalán jó-e az, hogy megszülettek, semmire nem gondoltál, csak magadra, hogy legalább nem leszel egyedül.

A lány, aki akkor már negyven fölötti, s a rengeteg munkától koránál öregebbnek látszó asszony volt, hisz egyedül kellett összeszedni a pénzt, amibe egy gyerek került. Olyan ez, mintha egy hatalmas kölcsönt venne fel az ember fiatalon, s utána ezt a kölcsönt törleszti élete végéig, s amikor már majdnem visszafizette, akkor a bank egy utolsó részlet elmaradásánál, azt mondja, hogy akkor most végrehajtott küldök és elárverezem a bútoraidat, mert rossz adós vagy. Én tizenöt évig fizettem, mondja az adós, de a bank csak, hogy kilencven nap, lejárt a kilencven nap és ne beszéljünk a múlttól, itt a jelen hiányok számítanak. A gyerek épp így rontott rá az anyjára, majd mikor betöltötte a tizennyolcat, rögvést elköltözött otthonról. A lány azt sem tudta, hová, s mikor a tévében elsírta magát a Csellengők című műsorban, hogy szeretné, ha újra hazajönne és hogy ő mindent megtesz azért, hogy jó legyen neki, a gyerek látta ezt a műsort és azt mondta, hogy azt akarod mi, hogy továbbra is a te társad legyek az életben, hogy ne unatkozz, hát ezt aztán várhatod, egy nagy bűdös lófasz, még ezt is mondta, voltam én neked tizennyolc évig a játékos, a te életed indoka, hát tovább nem leszek.

Szóval a halálos ágyon például egy ilyen gyerekről számol be a haldokló, hogy keresse meg a felesége ezt a gyereket, aki bizonyára látni akarja legalább az apja sírját. És mit ad isten, a gyerek tényleg látni akarta, és ahelyett, hogy megvetette volna ezt a férfit, aki szarban hagyta, s ha őszinték akarunk lenni, tönkretette az anyja, s bizonyos szempontból az ő életét is, azt a férfit ez a gyerek így halála után tisztelni kezdte, hogy volt bátorsága elhagyni az anyját, akivel tényleg nem lehetett volna egy napot sem együtt tölteni, olyan rémes ember volt, és fényképet tett ki róla az albérletében, ahol élt az anyától való szabadulást követően.

A gyerek anyja erre gondolt, hogy mikor ez a felemelő pillanat elérkezik, hogy ott fekszik a halálos ágyán, aminek persze volt egy apró szépséghibája, hogy meghal és nem tudja azt a jövőt látni, amit e titok elárulása, hogy a te neved tulajdonképpen ez és ez, szóval, amikor a gyerek a nevet meghallja, s mint valami küldetést követi a név adta utat, arra gondolt, hogy ezt már nem látja. Egy kicsit félt, hogy amennyiben nem sikerül elárulnia ezt a nevet, mert későn ér oda a gyerek a haldoklóhoz, amikor már nem haldokló, hanem halott, akkor a gyerek egész életében nem fogja megtudni, hogy kicsoda, s nem is fogja érteni, mitől vannak pszichikai nehézségei. A szoptatás elmaradására gyanakszik majd, vagy az apja alkoholizmusára, a szegénységre, ami végigkísérte a gyerekkorát, holott erről szó nincs, minden baj forrása, hogy nem tudja, valójában kicsoda, s ekként nem tudhatja mi a feladata az életben, mert a név kötelez, és neki ez nem a neve.

*

Tulajdonképpen ennek a rossznevű gyerekeknek a létevel kezdődtek a problémák, vagy éppen folytatódtak. A bajok, ahogy a parasztok mondták, amibe beleértették a rákot, a vak gyereket, a részeges férjet, a házasságtörő feleséget, a száj- és körmőfájást, ami megtizedeli a marhaállományt és a kolerát, ami miatt meg kell válni az összes szárnyastól, szóval minden olyat, ami ellehetetleníti az életet, azt a gyarapodásra és a hittanórákon elsajátított erkölcsi elvekre épülő életet, amit egyedül elfogadhatónak véltek. És nem is volt olyan család, amelyiket valamelyik baj ne érintett volna, s ha netalán nem, akkor azok éppen várólistán voltak, s hamarosan felütötte a fejét náluk egy rémes betegség vagy haláleset.

Nehéz eldönteni, hogy valaminek hol van az eleje, hogy mi miatt lett ez vagy az, s hogy ami éppen kezdőpontnak látszik nem pont egy már régen megkezdett folyamat része. Így aztán nem lehet tudni, ha nincs ez a rossznevű gyerek, akkor is megtörténik-e, ami most, hogy a gyerek kiül a verandára, míg a lány pelenkázza a kisfiút a nagyszobában és elővesz egy műanyag kanna bort, amit abból a szőlőből készített, amit még az apja telepített, mikor épp nem a harmincketteseknél dolgozott. Pontosabban felújított, mert volt már itt korábban is egy szőlőültetvény, csak a tőkék nagy része előregedett, s akkor mondta ez a férfi, hogy most ő újratelepíti a megfáradt bokrokat, és a tőkéknek több mint a fele ilyen volt, s az évek során a másik fele is kicserélődött, mégsem nevezték át a földet a gyerek apjának földjére, hanem maradt az a megnevezés, hogy a gyerek anyjának

az apjának a földje. És ennek az onnét származó bornak nekifogott, ami különben ingyen volt és szintén a nagyapja nevéen szerepelt.

Mondta is a lánynak, mikor kijött a szobából, hogy hagyja ezzel a borral, mert ő azért nem fizet, csak annyi, hogy haza kell cipelni a pincétől, és annak semmi köze nincs a családi kasszához, az ingyen van, és nem azért nincs pénz, mert elkölti, hanem mert a lány gyeseen van és a gyes az semmi, az csak a látszat, hogy az állam gyerektartást fizet, valójában olyan, mint az elvált vállalkozók, akik a minimálbérből löknek oda pár ezret az elhagyott feleségüknek és a két ottmaradt gyereknek, azt is csak azért, mert a bíróság kisajtolta belőlük. Mire a lány azt mondta, az az idő, amit az ingyenbor elvisz, az ivásra fordított és a részegségben eltöltött órák, az kerül pénzbe. A gyerek vállalhatja erre az időre valami munkát, akár korrepetálást, mennyi a hülyegyerek az iskolában, vagy ha nem, akkor segíthetne a lánynak a gyerek rendezésében, ahogy más férfiak is, vagy a háztartásban, például a mosogatásban.

Undorodom a szennyes edénytől, mondta a gyerek, hogy belenyúljak az ételmaradékoktól ragacsos tányérokba. Én nem undorodok, mondta a lány majdnem kiabáló hangon, vagy ha én is, akkor ebéd után dobjunk mindent a kukába. Te megszoktad, azért nem, de nálunk ezt nekem nem kellett, mondta a gyerek, s a lány akkor, hogy még papírpelenkára sincsen pénz, mire a gyerek, hogy ez azért felháborító, ezt a szót használta, de nem ennek a szónak a jelentése látszott az arcán, e szó jelentésénél sokkal nagyobb indulat, talán az alkohol vagy a lány jelenléte miatt, hogy ez a két dolog, a lány és a bor nem bírták elviselni egymást, felháborító, mondta, hogy egy gyerek miatt, csak azért mert szarik, meg hugyozik, hány fát kell kivágni a dél-amerikai esőerdőkben. Ez ellen szíve szerint inkább küzdene, mintsem elősegítse a fogyást, hogy ő is a pénzével részese legyen ennek a földellenes akciónak. Vissza kéne hozni a rongypelenkákat, mondta végül, a lány meg, hogy leszarom a környezetvédelmet, érted, a zöldpártokat és a biozöltséget, a szélenergiát, az ózonlyukat, a szelektív szemétyűjtést, leszarom az egészséget, és te is leszarnád, ha lenne elég pénzed papírpelenkára. Nyugaton erről másképp gondolkodnak az emberek, mondta a gyerek, azok már tudják, hogy mire kell figyelni, hogy ne fossa össze magát a föld, mert arra aztán nincsen pelenka. Tetszett neki, hogy így fogalmazta meg. Hagyjál már ezzel, hagyjál! – kabált az asszony. – Nehogymár azok mondják meg nekem, hogy mit csináljak, akiknek még a fogkeféjük is árammal megy, meg szarás után is zuhanyoznak. Az a baj bazmeg, mondta a gyerek, mert már eleget ivott ahhoz, hogy így beszéljen, az itallal cserélődött némiképp a szókincese is. Az a baj bazmeg, hogy te semmit nem értesz, a gyerekzsar szaga kiáztatta az agyadból azt a keveset is, ami benne volt. Mért neked mi van benne, kérdezte a lány, mi van a te fejedben? Mikor a gyerek arra a rengeteg olvasmányra célzott, amit elolvasott, élén Schmidt Jenő Henrik összes elérhető művével, s hogy tudja például a kínai császárok listáját, vagy legalábbis tudta valamikor, a lány röhögött, hogy mire mentél vele? Annyit

tudtál csak megtanulni belőle, hogy el ne tévedj a kocsmajtó előtt, hogy oda-találj az anyádhoz, meg vissza, ha újra porzott a veséd, csak annyit sikerült megtanulnod: többet nem.

Figyelj, mondta akkor a gyerek, nem tudod te, hogy nekem milyen nehéz. Te vagy az igazgató, mondta a lány, még tanítani sem kell. Az igaz, mondta a gyerek, de nekem kell menni a polgármesterhez, én felelek érted mindenért, a fűtésért is, meg az összes gyerekért, és a tanárokért, és én erre a felelősségre nem készültem, nekem más volt mondva, hogy mi lesz belőlem, nehéz megszokni, hogy nem az lett, és akkor még te is baszogatsz. Hogy a pénz, meg a gyerek. Legalább itthon lenne rendben minden. Mért baj neked az, hogy megiszom ezt a bort, ami különben ingyen van, mért baj az, hogy nekem valamitől könnyebb? Vagy jobb lenne, ha elmennék a kocsmába, az jobb, ha itthon se? Jobb, mert azt rettenetes nézni, az üvegajtón át, ahogy fogy a kannából az ital, s te pedig hülyülsz le a verandán. Az anyád mondta, kérdezte a gyerek. Mit, kérdezett vissza a lány. Hogy – akarta mondani a gyerek, de ő sem tudta, mit kellett volna mondania a lány anyjának, úgyhogy csak azt mondta hogy az a dög, az a rohadt kurva, tudom, mit csinált az apáddal, hogy mért van a te apád a temetőben, de velem te azt nem fogod, nem bazmeg velem te azt nem... Az utolsó szavakat a lány már nem hallotta, mert a gyerek felsírt, talán a hasa, vagy mert hangosak voltak a verandán, s csak egy kétszárnyas üvegajtó volt ott, és az is rosszul zárta, mert a korábbi tulajdonos, bontásokból szerezte meg a nyílászárókat és hát nem voltak első osztályúak, legalábbis a második felhasználáskor már nem.

A gyerek ült a verandán, és nézte az asztalterítőt, csak egy kisvillany égett, a minták megmozdultak ott, éppen a szeme előtt, először csak: mintha virágok lennének. Igazi virágok. Sárgák, pirosak és kékek. Aztán később elmozdultak onnét a színes foltok, és fekete szörnyalakok lettek, a gyereknek hol lecsukódott a szeme, és akkor a szemhéj belsején támadtak a rémek, hol meg hogy ezeket el-űzze, kinyitotta, de akkor a félárnyékos terítő alakjai rontottak rá. Nem bírom – mondta magának –, nem bírom. Majdnem sírva fakadt, mert annyira megrendül a saját életétől, amit nem bírt, s hogy mennyire magára maradt ezzel a nehezéssel.